

Министерство на земеделието

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 42/2022)

София, 19 октомври 2022 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 13.10.2022 г.	3
1.1	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	3
1.2	Площи и производство на тютюн	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	4
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	5
2.	Есенна кампания	5
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	6
3.1	Износ на зърнени и маслодайни култури	6
3.2	Внос на зърнени и маслодайни култури	7
3.3	Внос и износ на плодове и зеленчуци	7
4.	Цени	9
4.1	Зърнени и маслодайни култури	9
4.2	Плодове и зеленчуци	10

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 13.10.2022 г.

1.1 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

По оперативни данни, към 13 октомври 2022 г. са ожънати 98,7% от площите с маслодаен слънчоглед и 86,6% от тези с царевица за зърно. Продукцията от маслодаен слънчоглед е с 6,3% над нивото отпреди една година, в резултат от по-големия размер реколтирани площи. Същевременно, при по-нисък среден добив от декар, производството на царевица изостава с 20% на годишна база.

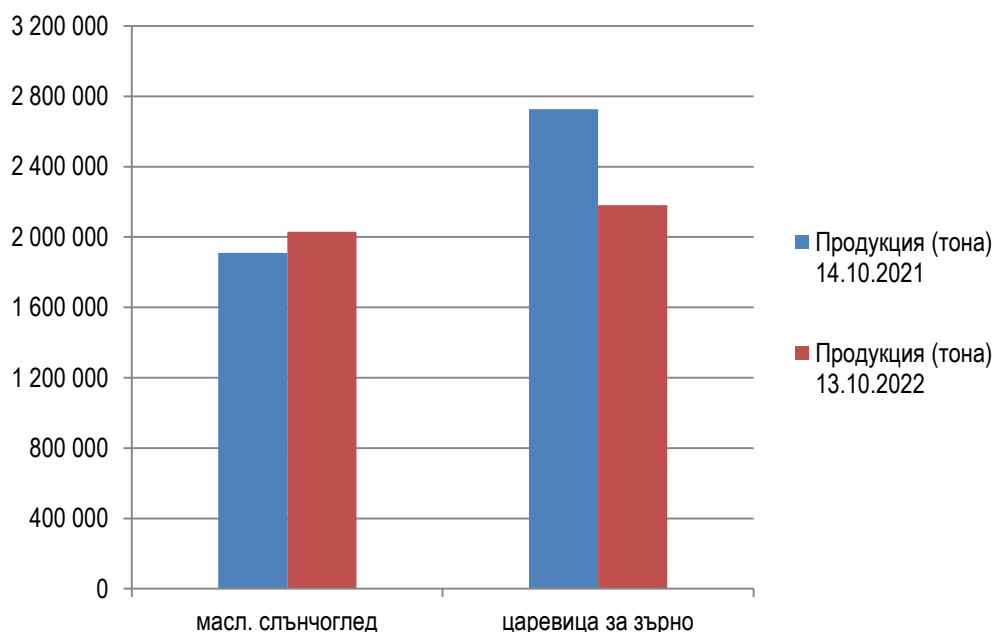
Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 13.10.2022 г.

	13.10.2022					Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	% реколтирани площи	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодаен слънчоглед	913 623	901 504	98,7%	2 030 027	225	9,0%	12,7%	6,3%	-5,9%
царевица за зърно	526 535	456 057	86,6%	2 181 832	478	-8,2%	-0,9%	-20,0%	-19,3%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж.

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 13.10.2022 г., сравнено със същия период на 2021 г.

1.2 Площи и производство на тютюн

Вследствие на намаление както на площите, така и на средните добиви, събраните количества тютюн от трите наблюдавани типа са с между 21,9% (Ориенталски) и 62% (Вирджиния) под миналогодишните.

Площи и производство на тютюн към 13.10.2022 г.

	13.10.2022				Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране	Реколтирани площи	Продукция	Среден добив
Тютюн-Ориенталски	1 861	1 861	2 847	153	-20,6%	-20,6%	-21,9%	-1,9%
Тютюн-Вирджиния	588	588	692	118	-38,5%	-38,5%	-62,0%	-38,2%
Тютюн-Бърлей	177	177	352	199	-7,3%	-7,3%	-30,6%	-24,9%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

1.3 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

В резултат на повишената продуктивност от единица площ, към 13 октомври 2022 г. добитото количество полски домати надхвърля с 23,7% миналогодишното. При зелето също е налице по-високо производство (с 27,8%), което се дължи изцяло на по-големия размер реколтирани площи. На този етап реколтата от пипер, краставици и картофи от открити площи е в рамките на 3,5% - 14,1% под отчетената година по-рано.

Общо за периода от началото на 2022 г. до момента, оранжерийното производство на домати и краставици е съответно с 16,9% и 6,3% повече на годишна база.

Площи и производство от зеленчуци, дини и пъпеши към 13.10.2022 г.

	13.10.2022				Изменение на годишна база, %			
	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Засадени площи	Реколтирани площи	Производство	Среден добив
картофи	9 082	7 481	133 027	1 778	-14,4%	-13,3%	-14,1%	-0,9%
зеле	1 506	698	13 866	1 987	23,4%	34,7%	27,8%	-5,1%
пипер на открито	2 296	2 261	39 550	1 749	-14,8%	-9,9%	-3,5%	7,0%
домати на открито	2 251	2 228	44 158	1 982	0,1%	4,3%	23,7%	18,6%
краставици на открито*	497	497	6 881	1 385	-2,7%	-2,0%	-13,5%	-11,7%
домати в оранжерии	478	470**	46 356	9 863	-2,0%	2,6%	16,9%	13,9%
краставици в оранжерии	461	450**	48 429	10 762	51,1%	3,2%	6,3%	2,9%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

* вкл. корнишони

** данните са за разгънати реколтирани площи

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

Последните оперативни данни сочат увеличение при продукцията от десертно грозде, малини, ябълки и круши от 4,4% (грозде) до 31,7% (круши) на годишна база. При ябълките това е в резултат основно на по-големия размер реколтирани площи до момента, а при останалите култури – поради по-високите средни добиви. Засега, прибраните количества винено грозде, сливи и орехи са под миналогодишните – с между 7,7% и 29,3%.

Площи и производство от трайни насаждения към 13.10.2022 г.

	13.10.2022				Изменение на годишна база, %		
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 388	2 946	28 896	981	12,1%	15,4%	2,9%
круши	622	533	3 240	608	4,5%	31,7%	25,9%
сливи	9 083	9 066	54 475	601	0,3%	-12,0%	-12,3%
орехи	8 727	4 765	4 509	95	3,9%	-29,3%	-31,7%
малини	1 765	1 756	7 156	408	-4,5%	8,6%	14,0%
лозя винени	31 512	28 650	157 070	548	2,7%	-7,7%	-10,2%
лозя десертни	2 707	2 591	15 579	601	-2,0%	4,4%	6,6%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

Забележка: Площите за реколтиране се изчисляват като от плододаващите площи се извадят площите, нереколтирани поради климатични и други причини.

2. Есенна кампания

Сеитбата на основните есенни култури продължава да се движи с по-бързи темпове спрямо миналата година. Към 13.10.2022 г. се наблюдава чувствително увеличение с около и над два пъти на засетите площи с пшеница, ечемик и ръж на годишна база и по-умерено при тритикалето – с 1,3%. Само площите с маслодайна рапица са незначително под миналогодишните - с 0,5%.

Засети площи с есенници към 13.10.2022 г. (ха)

Култура	14.10.2021	13.10.2022	Изменение на годишна база
пшеница	137 069	336 980	145,8%
ечемик	15 317	33 468	118,5%
маслодайна рапица	93 285	92 818	-0,5%
ръж	902	1 779	97,2%
тритикале	1 726	1 748	1,3%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗМ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Износ на зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

За трета поредната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ не е реализиран износ на пшеница, ечемик и рапица. Така, от началото на настоящата пазарна година до 16 октомври 2022 г. през порта са изнесени общо 222,3 хил. тона пшеница, което представлява спад от 70,8% на годишна база. Експортът на ечемик през порта също изостава значително спрямо миналогодишния – с 91,4%. През пристанището все още не са преминавали товари с рапица от нова реколта.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	04.07.2021 – 16.10.2021	04.07.2022 – 16.10.2022	Изменение на годишна база
пшеница	762 340	222 300	-70,8%
ечемик	78 332	6 706	-91,4%
рапица	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2022 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени и маслодайни култури - по морски, речен и сухоземен път), през първия месец на пазарната 2022/23 година (м. юли 2022 г.) от страната са изнесени 467,3 хил. тона пшеница, 52 хил. тона ечемик и 62,2 хил. тона рапица. И при трите основни есенни култури се наблюдава намаление на експорта на годишна база: при пшеница – с 36,2%, при ечемик – с 59,7% и при рапица – с 3,4%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

В рамките на периода 10 – 16 октомври 2022 г. не е осъществен износ на царевица и слънчоглед през „Пристанище Варна“ ЕАД и „Пристанище Бургас“ ЕАД (при реализиран такъв на 167,7 хил. тона царевица през пристанище Варна за аналогичния период на миналия сезон).

¹ През последните няколко години „Пристанище Варна“ ЕАД формира около 30% от общия експорт на пшеница, царевица и ечемик и под 20% от този на слънчоглед и рапица.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	05.09.2021 – 16.10.2021	05.09.2022 – 16.10.2022	Изменение на годишна база
царевица	167 687	0	-
слънчоглед	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

2021/22 пазарна година

Данните на НСИ за периода септември 2021 г. – юли 2022 г. сочат спад на износа на слънчоглед с 13,6% на годишна база, до 640,8 хил. тона. Намаление спрямо същия период на предходния сезон се отчита и при експорта на царевица, но по-умерено – с 6,6%, до 1 593,3 хил. тона.

3.2 Внос на зърнени и маслодайни култури

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2022 г. за есенните и м. септември 2021 г. за пролетните култури) до 16 октомври 2022 г. не е регистриран внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

2022/23 пазарна година

По предварителни данни на НСИ, през м. юли 2022 г. са внесени 4,2 хил. тона пшеница - с 15,3% повече в сравнение с аналогичния период на 2021 г. и 3,3 хил. тона ечемик (при 1 тон за м. юли 2021 г.). Същевременно, вносет на рапица през първия месец на пазарната година се свива с 87,4%, до 1,3 хил. тона.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2021/22 пазарна година

Предварителните данни на НСИ за периода септември 2021 г. – юли 2022 г. сочат увеличение на вноса на царевица и слънчоглед, съответно с 52,2% (до 100,2 хил. тона) и с 40,9% (до 1 161 хил. тона) на годишна база.

3.3 Внос и износ на плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари - юли 2022 г. в страната са внесени 184,4 хил. тона пресни зеленчуци и 233 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 5,6% по-малко и 5,9% повече спрямо същия период на 2021 г.

**Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - юли 2022 г.,
сравнено със същия период на 2021 г., тона**

Поток	Продукти	януари – юли 2021	януари – юли 2022	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	195 357	184 448	-5,6%
	пресни плодове	220 004	232 951	5,9%
Износ	пресни зеленчуци	36 853	22 360	-39,3%
	пресни плодове	26 099	47 073	80,4%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2022 г.), обработени от МЗХГ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Понижението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на по-малките доставки на домати (с 9,1 хил. тона или 13,8%), краставици и корнишони (с 4,1 хил. тона или 17,9%), лукови зеленчуци (с 3,5 хил. тона или 16,7%) и пиперки (с 1,4 хил. тона или 7%). Намаление е налице и при импорта на тикви и марули – съответно с 6,3% и 20,7%. Същевременно, съществено повишение се регистрира при импорта на картофи (с 6,8 хил. тона или 26,2%), а този на патладжани, моркови и гъби се увеличава с между 4,8% и 17,5%.

Около 50% от вноса на пресни плодове през периода януари – юли 2022 г. се формират от цитрусови плодове и банани - общо 117,5 хил. тона, което е с 3,2% повече на годишна база. Сравнително голям дял заемат и доставките на ябълки (14,3%), които нарастват с 33,5% до 33,3 хил. тона. Внесените количества ягоди, круши, киви, праскови, черупкови плодове, кайсии и вишни са с от 4,7% (ягоди) до 88,5% (вишни) над отчетените за същия период на 2021 г., докато намаление е налице при дините (с 6,9%), гроздето (с 16,2), пъпешите (с 35,7%) и черешите (с 37,5%).

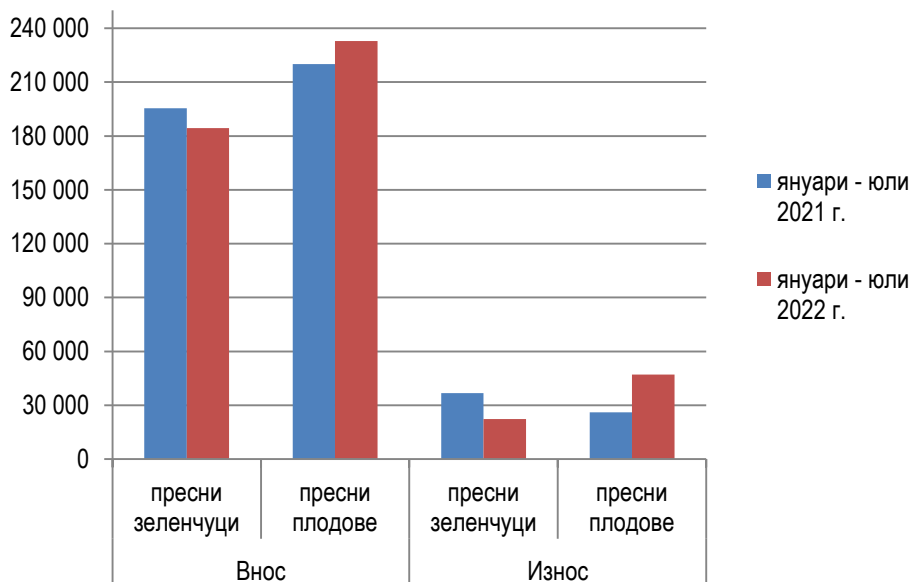
През седемте месеца на 2022 г. износът на пресни зеленчуци намалява с 39,3% спрямо съответния период на 2021 г., до 22,4 хил. тона, докато този на пресни плодове отчита ръст от 80,4%, до 47,1 хил. тона.

При пресните зеленчуци, най-значително понижение бележи експортът на краставици и корнишони – с 5,4 хил. тона или 48,9%, зеле – с 2,4 хил. тона или 73,4% и пиперки – с 1,7 хил. тона или 35% спрямо същия период на 2021 г. Намаляват и изнесените количества домати, лукови зеленчуци, тикви, патладжани, гъби, бобови зеленчуци и сладка царевица, в диапазона от 12% (домати) до близо 100% (сладка царевица). Реализираното извън страната количество картофи нараства два пъти на годишна база, но остава сравнително малко (426 тона).

Износът на пресни плодове през периода януари – юли 2022 г. представлява предимно реекспорт на продукти, които не са произведени в България. Това включва 29,1

хил. тона цитрусови плодове (61,9% от целия износ на пресни плодове за периода). Експортът на дини бележи ръст от почти пет пъти на годишна база, до 12,1 хил. тона. Чувствително повече са и изнесените кайсии – с над три пъти на годишна база, докато реализацията на череша, черупкови плодове, праскови, ягоди, вишни и ябълки се свива в границите от 8,4% при черешите до 78,3% при ябълките.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Към 12 октомври 2022 г. се регистрира седмично повишение на изкупните цени на пшеница (хлебна и фуражна) и ечемик – в рамките на 1% - 3%. Цените на царевичата и слънчогледа се задържат на нивата от предходната седмица.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 12.10.2022 г., лв./тон без ДДС

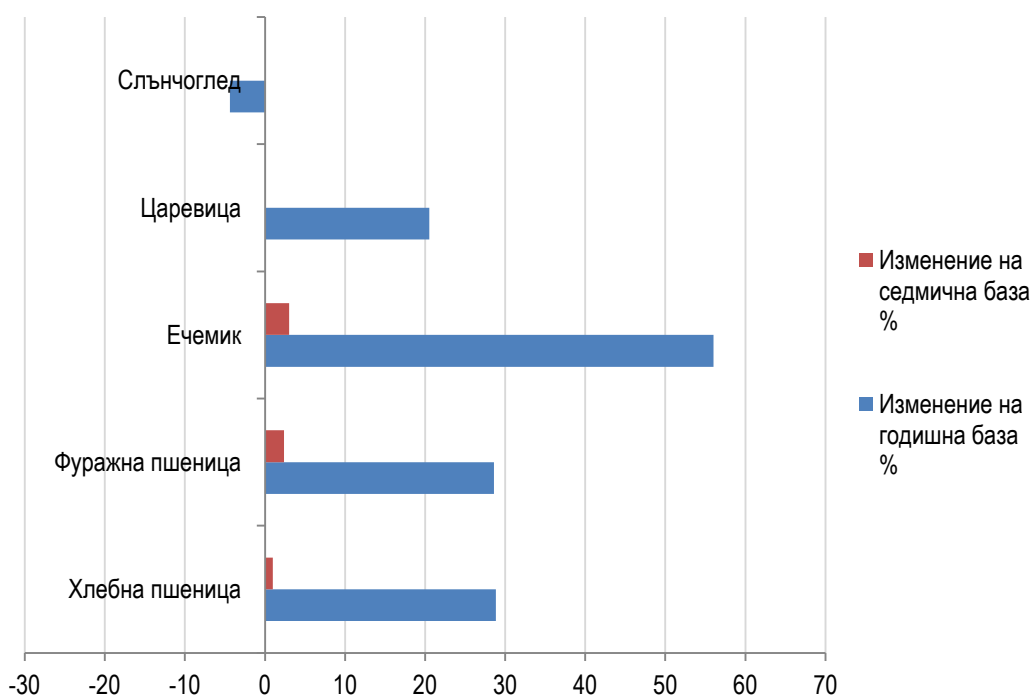
	13.10.2021	05.10.2022	12.10.2022	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	482	615	621	28,8	1,0
Фуражна пшеница	472	593	607	28,6	2,4
Ечемик	373	565	582	56,0	3,0
Царевица	482	581	581	20,5	0,0
Слънчоглед	1 071	1 024	1 024	-4,4	0,0
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: данни на САПИ ЕООД (средноседмични цени), обработени от Министерство на земеделието.

* Няма данни

Към момента царевицата, пшеницата и ечемикът се търгуват от 20,5% до 56% по-скъпо, отколкото по същото време на миналата година. Единствено при цената на слънчогледа е налице намаление на годишна база - с 4,4%.

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 12.10.2022 г.

4.2 Плодове и зеленчуци

Седмичните ценови изменения при предлагането на едро на плодове и зеленчуци на тържищата са преобладаващо в посока нагоре. Средните цени на едро на ябълки, десертно грозде, оранжерийни краставици, картофи, зеле и домати (оранжерийни и от открити площи) са с между 0,7% (ябълки) и 7,8% (оранжерийни домати) по-високи спрямо предходната седмица. Същевременно, прасковите поевтиняват с 2,9%, а червеният пипер – с 3%. Без промяна остава средната цена на едро на зеления пипер.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 14.10.2022 г., лв./кг

	15.10.2021	07.10.2022	14.10.2022	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	0,79	1,03	1,05	32,9	1,9
домати (оранжерийни)	1,83	2,70	2,91	59,0	7,8
домати (открити площи)	*	2,15	2,29	-	6,5
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	1,72	1,92	1,95	13,4	1,6
краставици (открити площи)	*	*	*	-	-

	15.10.2021	07.10.2022	14.10.2022	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
пипер (зелен)	1,34	1,65	1,65	23,1	0,0
пипер (червен)	1,62	2,03	1,97	21,6	-3,0
зеле	0,94	0,90	0,92	-2,1	2,2
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	2,20	2,09	2,03	-7,7	-2,9
череша	*	*	*	-	-
ябълки	1,14	1,35	1,36	19,3	0,7
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	1,42	2,06	2,08	46,5	1,0

Източник: данни на ДКСБТ, обработени от Министерство на земеделието.

* Няма данни

Повечето от основните плодове и зеленчуци се търгуват по-скъпо, отколкото по същото време на 2021 г. Най-значително увеличение на годишна база бележат цените на оранжерийните домати – с 59% и десертното грозде – с 46,5%. Цените на оранжерийните краставици, ябълките, пипера (червен и зелен) и картофите са нараснали от 13,4% до 32,9%. Само зелето и прасковите са поевтинели, съответно с 2,1% и 7,7%.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 14.10.2022 г.

